

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Ovaj prijevod financiran je uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) i kao takav ne obvezuje Sud. Za više informacija vidjeti detaljnu napomenu o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obavještajna bilješka o praksi Suda br. 131

Lipanj 2010.

Gäfgen protiv Njemačke - 22978/05

Presuda 1.6.2010. [GC]

Članak 34.

Žrtva

Priznanje nečovječnog postupanja od strane nacionalnih vlasti, ali bez odgovornosti prijestupnika za štetu i adekvatnog kažnjavanja: *status žrtve potvrđen*

Članak 3.

Nečovječno postupanje

Prijetnja fizičkom silom od strane policije radi utvrđivanja okolnosti nestanka djeteta: *povreda*

Članak 6.

Kazneni postupak

Članak 6. st. 1

Pravično suđenje

Korištenje dokaza u postupku koji su pribavljeni pod prisilom: *nema povrede*

Činjenice – Podnositelj zahtjeva je 2002. ugušio na smrt jedanaestgodišnjeg dječaka i sakrio njegovo tijelo u blizini jezera. U međuvremenu je tražio otkupninu od dječakovih roditelja, a uhićen je nedugo nakon što je primio novac na ime otkupnine. Podnositelj zahtjeva odveden je u policijsku postaju gdje je ispitan gdje se nalazi žrtva. Sutradan je zamjenik šefa policije naredio jednom od

svojih podređenih službenika da podnositelju zahtjeva zaprijeti nanošenjem fizičke boli, a ako je potrebno, da ga podvrgne fizičkoj boli kako bi ga se prisililo da otkrije gdje je sakrio dječaka. Po danim nalogima, policijski službenik zaprijetio je podnositelju zahtjeva da će mu bol nanijeti osoba posebno obučena za takve svrhe. Nekih desetak minuta kasnije, podnositelj zahtjeva je od straha da će biti izložen mjerama kojima mu je zapriječeno otkrio gdje se nalazilo žrtvino tijelo. On je tada u pratnji policije odveden na mjesto zločina, gdje je pronađen leš i drugi dokazi protiv podnositelja zahtjeva, kao što su tragovi automobilske gume pokraj jezera. U kasnijim kaznenim postupcima, županijski sud je odlučio da se njegovo priznanje ubojstva danog u istrazi neće koristiti kao dokaz jer je dobiveno pod prisilom protivno članku 3. Europske konvencije, dok se dokazi pronađeni putem tog priznanja mogu koristiti. Na suđenju, podnositelj zahtjeva je iznova priznao ubojstvo. Odluka suda temeljena je na tom priznanju i drugim dokazima, uključujući onima koji su pronađeni ishodom prisilnog priznanja tijekom istrage. Podnositelj zahtjeva je potom osuđen na kaznu doživotnog zatvora, a njegove kasnije žalbe su odbijene. Savezni ustavni sud ipak je utvrdio da prisilno ishodenje priznanja od podnositelja zahtjeva tijekom istrage predstavlja zabranjeni način ispitivanja i prema domaćem pravu i prema Konvenciji. Dva policijska službenika koja su prijetila podnositelju zahtjeva osuđena su 2004. za kazneno djelo prisile i poticanja na prisilu u obavljanju svoje dužnosti, a dobili su uvjetnu novčanu kaznu od 60 EUR dnevno za razdoblje od 60 dana, odnosno 90 EUR za 120 dana. Podnositelj zahtjeva je 2005. potražio pravnu pomoć radi pokretanja postupka za utvrđivanje službene odgovornosti nadležnih vlasti i naknade štete zbog trauma koje je pretrpio metodama korištenim za vrijeme policijske istrage. Sudovi su u početku odbili njegov zahtjev, ali njihove odluke je ukinuo Savezni ustavni sud 2008. U tijeku postupka pred Europskim sudom, vodio se postupak pred županijskim sudom.

Pravo – Članak 34.: Nadležne vlasti priznale su postupanje protivno odredbama Konvencije, kako u kaznenom postupku vođenom protiv podnositelja zahtjeva tako i u postupku vođenom protiv policijskih službenika. Međutim, bilo je potrebno utvrditi da li je podnositelju zahtjeva pravično i dostatno naknađena šteta za pretrpljenu povredu. Iako se kazneni postupak protiv policijskih službenika, koji je trajao dvije godine i tri mjeseca, vodio dovoljno brzo i ekspeditivno, kaznenopravna sankcija izrečena policijskim službenicima bila je neprimjerena i preblaga, obzirom da su domaći sudovi uzeli u obzir niz olakotnih okolnosti, uključujući hitnu potrebu da se spasi život žrtve. Iako se predmet podnositelja zahtjeva ne može uspoređivati s drugim predmetima kaznenih djela nasilnog postupanja državnih službenika, izricanje gotovo simbolične kazne ne može se smatrati primjerenim odgovorom na povredu članka 3. Takva kazna, koja je očito nerazmjerna povredi jednog od temeljnih prava Konvencije, nije imala potrebnu preventivnu svrhu kako bi se spriječilo daljnje kršenje tog prava u budućnosti. Štoviše, iako su oba policijska službenika u početku bila premještena na druga radna mjesta koja nisu izravno povezana s istragama kaznenih djela, jedan od njih kasnije je imenovan šefom odjela, što je ozbiljno dovelo u pitanje primjerenost i ozbiljnost reakcije nadležnih vlasti na postupanja protivna članku 3. Konačno, glede postupka radi naknade štete, zahtjev za dodjelu pravne pomoći podnositelju još uvijek nije riješen, nakon više od tri godine. Prema tome, nije održano niti jedno ročište niti je donijeta odluka o osnovanosti njegovog tužbenog zahtjeva. U takvim okolnostima, neuspjeh domaćih sudova da u razumnom roku odluče o osnovanosti odštetnog zahtjeva podnositelja dovodi u pitanje učinkovitost tih postupaka. Zaključno, Sud smatra da različite mjere koje su poduzele domaće vlasti nisu u svakom slučaju ispunile zahtjev u vezi sa obeštećenjem uspostavljen u njegovoj sudskoj praksi pa, shodno tome, podnositelj zahtjeva još uvijek može tvrditi da je žrtva povrede članka 3. u smislu člana 34. Konvencije.

Zaključak: status žrtve potvrđen (jedanaest glasova prema šest).

Članak 3.: Između stranaka nije sporna činjenica da je policija prijetila podnositelju zahtjeva da će biti podvrgnut nepodnošljivim fizičkim bolovima nanesenim od strane osobe posebno obučene za takve svrhe, ako odbije otkriti gdje se nalazi žrtva. Obzirom da je zamjenik šefa policije u nekoliko navrata naredio svojim podređenima da zaprijetе podnositelju zahtjeva odnosno, ako je potrebno, da protiv njega upotrijebe fizičku silu, takvo se njegovo naređenje ne može smatrati spontanom činom, već naprotiv smišljenim i proračunatim nalogom. Ispitivanje pod prijetnjom mučenja trajalo je desetak minuta u izrazito napetoj i emotivnoj atmosferi obzirom da su policijski službenici vjerovali da bi žrtvin život još uvijek mogao biti spašen. Podnositelj zahtjeva bio je vezan lisicama i nalazio se u situaciji posebne osjetljivosti i prisile pa je prijetnja u takvim okolnostima prouzročila strah jakog intenziteta, tjeskobu i duševne patnje. Unatoč motiva policijskih službenika, Sud je ponovio da mučenje i nečovječno ili ponižavajuće postupanje ne može biti opravdano čak ni u okolnostima u kojima je život pojedinca u opasnosti. Zaključno, metode ispitivanja kojima je podnositelj zahtjeva bio podvrgnut zbog svoje prirode mogu se smatrati nečovječnim postupanjem u smislu članka 3.

Zaključak: povreda (jedanaest glasova prema šest).

Članak 6.: Korištenje dokaza koji su prikupljeni indirektno zahvaljujući iznuđenim izjavama i metodama protivnim članku 3. dovodi u pitanje pravičnost kaznenog postupka. Sud je stoga dužan utvrditi je li kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva u cijelosti nepravičan iz razloga korištenja takvih dokaza. Na početku suđenja, podnositelj zahtjeva obaviješten je da se njegova ranija izjava kojom priznaje počinjenje kaznenog djela neće koristiti kao dokaz protiv njega obzirom da je priznanje dobiveno prisilom. Međutim, tijekom suđenja iznova je priznao zločin, ističući da se kaje i da u cijelosti preuzima odgovornost za zločin koji je počinio. Sud stoga nema razloga pretpostaviti da podnositelj zahtjeva ne bi priznao krivnju da su domaći sudovi na početku odlučili isključiti sporne dokaze. Sud zaključuje da neisključivanje spornih materijalnih dokaza, koji su dobiveni nakon izjave iznuđene uz pomoć nečovječnog postupanja, nije imalo utjecaja na presudu o krivnji, izrečenoj kazni ili pravičnost cjelokupnog postupka.

Zaključak: nema povrede (jedanaest glasova prema šest).

Članak 41.: nije postavljen zahtjev za naknadu štetu.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava
Ovaj sažetak, sastavljen od strane Tajništva, ne vezuje Sud.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Europskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prijevod je financiran uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ovaj prijevod ne obvezuje Sud niti je isti odgovoran za njegovu kvalitetu. Prijevod se može preuzeti iz HUDOC baze podataka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Prijevod se može umnožavati u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s naznakom autorskih prava i referencom na Zakladu za ljudska prava. Ukoliko se bilo koji dio ovog prijevoda namjerava koristiti u komercijalne svrhe, molimo kontaktirajte publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.